

אורות השבת

גליון מס' 808

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
פרשת צו

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

שקולה תורה כנגד כל הקרבנות

זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים (ויקרא ז, לו)

זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים,
שקולה תורה כנגד כל הקרבנות שבעולם. (אחר הק' פרשת קדושים)

איתא בשלהי מנחות (ק, א): 'אמר ריש לקיש, מאי דכתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם, כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה ומנחה חטאת ואשם... אמר רבא, כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם. אמר רבי יצחק, זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם'. ודע שאין כאן כפילות של שלוש דרשות זהות, אלא יש כאן שלוש דרגות במעלת לימוד התורה – לעומת עבודת הקרבנות. שכן לדעת ריש לקיש, יש בעצם לימוד התורה כוח של כפרה כמו בקרבנות, ולכן כל העוסק בתורה – כאילו הקריב את כל הקרבנות. אך לדעת רבא, אפשר שיש כוח של כפרה בלימוד התורה יותר מכל הקרבנות שבעולם, ולכן כל העוסק בתורה – אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם. ברם לדעת רבי יצחק, אין כוח של כפרה בעצם לימוד התורה כמו בהקרבנות, אלא שחידשה תורה שכל הלומד 'תורת חטאת' – מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב חטאת, וכן לגבי שאר הקרבנות, והבן.

ובאמת הודאה יראה שדברי רבותינו בש"ס ובמדרשים, מטין יותר לדעת רבא. וכה הם דברי הגמ' שבת (ל, א): 'אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים ל, ה) 'הודיעני ה' קצ' (העתידות לבא עלי – רש"י) ומידת ימי מה היא (נמה ימי חי – רש"י) אדעה מה חדל אני' (באיזה יום אני חדל ובסל מן העולם). אמר לו בשבת תמות. אמות באחד בשבת (שיוכלו להתעסק בי ובהספד – רש"י), אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. אמות בערב שבת, אמר לו 'כי טוב יום בחצריך מאלף' (תהלים פז, יא) – טוב יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח, ע"ש.

וזוה מפורש יותר בדברי הזהר הק' (ויקרא פר' קדושים) עה"פ 'ולכן משבעתי לבית עלי אם יתכפר עוון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם' (שמואל א – ג, יד): 'בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. למה, משום שדברי תורה עולים על כל הקרבנות שבעולם, כמו שכתוב (ויקרא ז, לו) 'זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים, שקולה התורה כנגד כל הקרבנות של עולם. אמר לו, כך זה דאי, שכל מי שמשתדל בתורה, אע"ג שנגזר עליו מלמעלה, נוח לו מכל הקרבנות והעולות, ואותו העונש נקרא, ע"כ תרומנו.

וגדולה מזו מצאנו בגמ' סוטה (ז, ב): 'יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים'. וכן מצינו בדברי הגמ' מגילה (ט, ב): 'אמר רב ואיתימא רב שמואל בר מרתא, גדול תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש, שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ועלה, ע"ש. הרי לפנינו מפורש מכל הלן, ששקולה מצות תלמוד תורה יותר מכל הקרבנות שבעולם, ואף יותר מעבודת כהן גדול ביסם הכיפורים בבית קודש הקדושים, ולא עוד אלא שהיא שקולה יותר מבנין בית המקדש! והדברים מופלאים ומדברים הם בעד עצמם.

וכזאת שנינו שם (מגילה ט, ב) אודות מצות הצלת נפשות: 'אמר רב יוסף גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות, דמעיקר חשיב ליה למרדכי בתר ד' ולבסוף בתר חמשה', ופירש רש"י: כשעלה זרובבל מן הגולה ומרדכי עמו מנאו במקום החמישי, לפי שנעשה מרדכי שר בינתיים ירד חשיבותו בעיני החכמים, עכ"ל ד' ע"ש. הנה כי כן, חשוב היה מרדכי עת אשר היה בסנהדרין ולמד תורה – יותר מיום שנתמנה לשר בבית המלך והציל עם שלם מציפורניו של המן הרשע אשר ביקש להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים!

וכן הוסיפו שם (מגילה ט, ב) לגבי מצות כיבוד אב ואם: אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא, גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם, שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

סגולה מאליהו הנביא

כתב השל"ה הקדוש בשם הרמ"ק שקיבל מפי אליהו הנביא זכור לטוב הרוצה לזכות לקדושה וטהרה, סגולה גדולה לומר בעל פה בכל עת את הפסוק מפרשתינו 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה', וכן את הפסוק מתהלים 'סעפים שנאתי ותורתך אהבתי', ושפסוקים אלו יהיו שגורים על פיו תדיר ובלכתו בדרך, והאריך"ל תיקן לומר בכל יום ז' תיבות אלו תיכף בקומו בבוקר משנתו, מבאר ה'בן לאשרי' בשם ה'זרע קודש' "ב'ז' לא ת'כבה" ראשי תיבות גימטריה "יראה גבורה", הכוונה, המקדש עצמו מעט מלמטה יראה תנאה ומתגבר על יצרו, זוכה לגבורה יראה עילאה ומקדשים אותו הרבה מלמעלה. וכאשר לומד בלהט "אש התורה" מכבה את אש התאוות, חוכה לשפע טוב וטייעתא דשמיא מן השמים ברוחניות ובגשמיות, ומקרב את הגאולה השלימה.

בהכנת לב לאלו ואמרוך

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק שבטי ישראל שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	יום ז'
מזרח ליל - שבע	21:31	22:31	23:31	24:31	25:31	26:31	27:31
קלות השחר	4:23	4:22	4:20	4:19	4:18	4:16	4:15
זמן סלידת השל"ה	4:30	4:28	4:26	4:25	4:24	4:23	4:22
זריחה - הנץ החמה	5:44	5:43	5:42	5:40	5:39	5:38	5:36
מז"ק קיש לזמן סג"א	8:05	8:04	8:03	8:03	8:02	8:01	8:00
סוף קיש להתנאות	8:42	8:41	8:41	8:40	8:39	8:38	8:37
חצות יום ולילה	11:47	11:47	11:46	11:46	11:45	11:45	12:45
סוף חצות	12:19	12:19	12:18	12:18	12:17	12:17	13:17
סוף המנחה	16:55	16:55	16:56	16:56	16:57	16:57	17:58
סוף יום	17:57	17:57	17:58	17:59	17:59	19:00	19:01
סוף הסוכות	18:12	18:12	18:13	18:14	18:14	19:15	19:16

שימולב! בליל שישי כ"א אדר ב' (28.3.19) החלפה לשעון קיץ

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	צו
הפטרה	כה אמר
כניסת השבת:	17:35
יציאת השבת:	18:27
רבינו תם:	19:11

אורות הפרשה

פרשת צו ופרשת ויקרא

כתב ה'בן לאשרי' יש לקשר את תחילת פרשתנו "פרשת צו" לסוף הפרשה הקודמת "פרשת ויקרא", וידבר ה' אל משה לאמור: "סופי תיבות 'להר הר' לרמוז על הסתלקותו של אהרן הכהן ע"ה שהוא יסתלק 'בהר הר', 'צו את אהרן ובניו לאמור' שאהרן צריך לאמור 'צו' מלשון 'צוואה' לבניו אחריו, וזהו כוונת הפסוק בסוף פרשה הקודמת ויקרא, 'וכיפר עליו הכהן לפני ה' ונסלח לו' שאהרן הכהן כיפר עליו על עצמו לפני ה' ונסלח לו עוון חטא העגל, שנאמר 'ויתפרקו כל העם את זמני הזהב אשר באוזניהם ויביאו אל אהרן, ויקח מידם ויצר אותם בחרט ויעשהו עגל מסכה', אבל 'על אחת מכל אשר יעשה' על עוון אחד שיעשה בעתיד, עוון חטא מי מריבה לא יסלח לו, ויהיה עליו החטא 'לאשמה בה', ויכרח להסתלק בהר ולצוות את בניו אחריו.

מבית המדרש לבית המקדש

"זאת תורת העולה" בגמטריה "קורין בבית המדרש הקץ", מבאר ה'ברכה משולשת' הכוונה כדאיתא במסכת מנחות אמר ריש לקיש מאי דכתיב 'זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים', כל העוסק בתורה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב עולה ומנחה וחטאת ואשם וכל הקרבנות, כשקורה ולומד תורה בבית המדרש התורה מכפרת עליו, וממילא נעשה כלו זכאי מכל חטא, ולימוד התורה בטהרה מקרב את הקץ של בנין בית המקדש והקרבת קרבן העולה.

התורה מקרבת את הגאולה

'והרים את הדשן אשר תאכל האש', 'והרים' גימטריה "ד"י"ז מ"ה" מבאר הצדיק מרעננה זיע"א הכוונה, שעל ידי לימוד כ"ב אותיות התורה א' עד ת' "את", נעשה מיתוק הגבורות הקדושות של שם הקדוש מ"ה בחינת תפארת הכולל חסד וגבורה. "הדשן אשר" גימטריה "דאש שטן", ועל ידי זה מיתוק הדינים וכניעת הסיטרא אחרא שאין יניקה לחיצונים ולראשם השטן. ואז זוכים שיעלה "הדשן אשר" גימטריה עם הכולל "תת אני", הכוונה, כמו שכתב המהר"ל בספר גבורת ה' על הגדה של פסח, שבתיבת "אני" מרומז שם הקדוש שבו יצאו בני ישראל ממצרים בסוד הכתוב 'ויאמר משה כה אמר ה' כחצות לילה אני יוצא בתוך מצרים', ודרשו רז"ל בהגדה של פסח "אני" הוא ולא אחר, שלימוד התורה נותן כוח מלמעלה לשם הקדוש של הגאולה הרמוז בתיבת "אני", להביא את הגאולה האמיתית והשלמה.

הקב"ה מסייע וגומר בעדנו

'לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותה מאשי קודש קודשים', "לא תאפה חמץ חלקם" עם הכולל והתיבות גימטריה "תתגלה". 'נ'תתי א'תה מ'אשי' ראשי תיבות גימטריה שילוב השמות הקדושים "הו"ה אדנות", מבאר רבי יצחק הכהן הוברמן זצ"ל הכוונה, שאף על גב שאין בגדר אנושי לשמור מהחמץ, מכל מקום כשאדם מתאמץ בכל כוחו לעשות את מה שמוטל עליו ואת אשר ביכולתו הקב"ה גומר בעדו ומצליח דרכו.

אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים

כתב במדרש זה קרבן אהרן ובניו כתיב כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים, אמר רבי ברכיה אמר רבי יוסי בן חלפתא הקב"ה יושב ועושה סולמות מגביה לזה ומשפיל לזה, אהרן הכהן ע"ה הושפל בתיבת "זה" שנאמר 'ואשליכוהו באש ויצא העגל הזה', ובתיבת "זה" הוגבה שנאמר 'זה קרבן אהרן ובניו', דקדק בספר איזור אליהו הלא אין קטיגור נעשה סניגור ואין יתכן "זה" קטיגור בחטא העגל וסניגור בקרבן אהרן. מבאר ה'בן לאשרי' על פי המדרש בשעה שירד משה מהר סיני וראה את העגל, הביט באהרן וראהו שהיה מקיש בקורנס ועושה את העגל, ואהרן לא נתכוון אלא לעכבם עד שירד משה, ומשה היה סבור שהיה אהרן שותף עמם והיה בליבו עליו. אמר לו הקב"ה למשה יודע אני כוונתו של אהרן היאך הייתה לטובה, משל לבן מלך שזחה דעתו עליו ונטל את הציפורן לחתור תחת בית אביו. אמר לו פדגוג אל תיגע בעצמך תן לי ואני אחתור, הציץ המלך על הפדגוג ואמר לו יודע אני היאך הייתה כוונתך לטובת בני חייך איני משליט בריה על פלטיך שלי אלא אותה, כך בשעה שאמרו ישראל לאהרן 'קום עשה לנו אלוקים' אמר להם אני כהן ואין ראוי יותר ממני להתעסק ולהקריב לפניו, ולא הייתה כוונתו אלא לעכב עד שיבוא משה, אמר לו הקב"ה לאהרן יודע אני היאך הייתה כוונתך לטובה חייך אין אני משליט על קרבנותיהן של בני ישראל אלא אותך, וזהו כוונת המדרש שתיבת "זה" אינה קטיגור אלא מלכתחילה היא סניגור, שהרי הקב"ה יודע שאהרן לא חטא בעגל והייתה כוונתו לטובה, כי אלוקים הוא השופט יודע תעלומות ובאותה תיבת "זה" ישפיל ובאותה תיבה ו"זה" ירים.

וזאת התורה

'וכל מנחה בלולה', 'וזאת תורת זבח השלמים', מבאר ה'ברכה משולשת' סמיכות פסוקים אלו, על פי דאיתא במסכת קידושין מניין שאין חולקין מנחות כנגד מנחות תלמוד לומר 'וכל מנחה בלולה בשמן לכל בני אהרן תהיה', שהמנחות אינם רכוש הפרטי של הכהן להחליפו עם חבירו, וכך גם התורה הקדושה 'וזאת תורת' אין לומר לחבירו קיים אותה חלק זה בתורה ואני יקיים חלק אחר בתורה, כל אחד צריך לקיים כל מה שביכולתו בכל חלקי התורה.

אורות הכשרות

עבר לא נענש, ע"ש. זאת הלכה העלו כל המורים, ובכללם מרן השו"ע (ח"ד סימן רמ סעיף יג). וכן הורה להלן (סעיף כה) בשם תרומת הדשן, שאם רצה הבן ללמוד בעיר אחרת מפני ששם ילמד טוב יותר אין האב יכול למחות בידו, הגם שע"י זה ימנע ממנו מלשמש את אביו ואמו, ע"ש.

אלא שאחר כל הדברים האלה, לא תעזוב נפשי לשאול, וכי מי שנתחייב בקרבן חטאת או קרבן אשם יוכל להיפטר ממנו ע"י לימוד התורה. וכן היעלה על הדעת למי שרואה את חבירו טובע בים, שאינו חייב להפסיק מתלמודו כדי להצילו, והלא כל התורה נדחית מפני פיקוח נפשות ואפילו ספק פיקוח נפשות. ועל כרחך צריך לומר שאם בא החיוב ליד בפועל, בודאי שהוא צריך לקיימו ואינו רשאי להיפטר הימנו, שכן מה ערך יש בלימוד תורה אשר אינו מקיימה. וכבר אמרו, 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה'. וכן אנו מתפללים בכל יום 'ללמוד וללמד לשמור ולעשות את כל דברי תלמוד תורתך באהבה'. והא דאמרינן בכל אלו שתלמוד תורה כנגד כולם, היינו שאם זכה ללמוד תורה מבלי שנתחייב להפסיק, שכרו גדול יותר ממי שקיים מצוות אלו בפועל, וז"ל.

ולולי דמסתפינא הייתי מוסיף לגבי הקרבנות, דהא דקאמר גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת קורבנות, רוצה לומר שהעוסק בתורה לא יבוא כלל לידי חיוב קרבן, מפני שהתורה מגינה עליו שלא יכשל אפילו בשוגג, כדרך שאמרו 'אין הקב"ה מביא תקלה ליראי'. וכן אמרו בגמ' (סוטה כא, ב) 'תורה אגוני מגנא ואצילי מצלא', ופי' רש"י: מגינתו מפני היסורים ומצילתו מן היצר הרע, ע"ש.

וכמלים צוננים על נפש עייפה הם בזה דברי הגמ' ברכות (ס, א): 'אמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו אהלים לנחלים, דכתיב 'נחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע' (במדבר כז, ו). לומר לך, מה נחלים מעלין את האדם מסומא – לטהרה, אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה – לכף זכות, ופי' רש"י: אף אהלים – בתי מדרשות, ע"ש. וצריך ביאור, הלא עסקינן הכא במי שמעשיו מטין לכף חובה, ודעו שרובו עוונות. ופשוט שחזר עליהם בתשובה גמורה, שאם לא כן מה תועלת יש בלימוד תורתו, הרי הוא כמי שטובל ושרץ בידו. ולפי זה קשה, מאי לן שהתורה מעלה לכף זכות, דילמא התשובה היא זו שהעלתה אותו לכף זכות. ועל כרחך צריך לומר, דמיירי בעבירות חמורות שאין התשובה לחוד מועילה בהם, כגון אותן ששנינו 'תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורים ממרקים', אולם התורה מועילה בהם. הרי לפנינו מפורש, שגדול כוח לימוד התורה לכפר על העוונות יותר מהתשובה. איברא שזה מפורש בדברי רבינו יונה (שערי תשובה), חת"ד: עבירות שאין תשובה מועילה בהן, כגון עבירות שחייבים עליהם כרת ומיתות ב"ד אשר שנינו במשנה שאם עבר עליהם – תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורים ממרקים, הרי שתלמוד תורה בא במקום יסורים ומכפר עליהם, ע"ש. ויש להתבונן נוראות, הרי תשובה היא חתירה מיוחדת שהקב"ה חתר לקבל את השבים – בניגוד לדעת החכמה והנביאים והתורה אשר משאלו כולם מה יעשה החוטא, ופסקו שאין לו תקנה עד שימות. וא"כ היאך תועיל בו תורה במקום שאין התשובה יכולה להועיל לו. והקרוב אלי בזה הוא, שגדולה מעלת התורה אשר הופכת את האדם לבריה חדשה, עד אשר אין הוא עוד אותו אדם שנעדרה עליו הגזירה. וכדרך שאמרו לגבי כח התפילה במדרש שוחר טוב (תהלים קב): 'אפילו המתים במעשיהם, אם באים ועומדים לפניך בתפילה אחת של ר"ה וזה "כ" ואתה בורא אותם לבריה חדשה', ע"ש. וכיצא בזה מצינו לרבינו יונה שהגדיר את בעל התשובה בלשון איש 'אחר' הוא, וכן מצינו ברמב"ם (הלכות תשובה) 'אמש היה מאוס ומשוקץ וכו' והיום הוא אהוב וחביב ונחמד'...

הנה כי כן עין רואה ואוזן שומעת מכאן, עד כמה גדולה היא מעלת לימוד התורה, אשר שקולה היא כנגד כל המצוות שבתורה, ומצילתו מן היסורים אפילו במקום שהתשובה אינה מועילה בהם. ומי האיש החכם אשר ישמע כל אלה, ולא יתמלא ליבו בחביבות התורה!

בהספדו של מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל על מרן ראש הישיבה הגר"מ שך זצוק"ל, סיפר כי באחד הלילות בא ראש הישיבה למרן הגר"ז מברסק זצוק"ל להציע בפניו רמב"ם שנתקשה בו מאוד. ואחרי שהגר"ז עיין בדבר, לא מצא תשובה הולמת, וראש הישיבה פרש לביתו. אך בשעה מאוחרת בלילה, מצא הגר"ז תשובה על הקשיא, ומיד העיר את אחד מבניו וציווה עליו לברך ברכות התורה ולרוץ מיד לראש הישיבה כדי להציע בפניו את התירוץ המחודש. תמה הבן בפני אביו, הרי דאי בשעה זו ראש הישיבה עלה על משכבו. דחה הגר"ז את חששו מכל וכל: 'בסוחני בר' אליעזר, שלא יתן שינה לעיניו בסרס ימצא הסבר לחברי הרמב"ם'...

בברכת ליל וזמור

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות חודש ניסן

מכירת חמץ

ברכת האילנות

ש - אלו מוצרים של חמץ ניתן להשאירם בבית ולמוכרם במכירת חמץ, ואלו מוצרים צריך לבערם מן הבית ולשורפם בשריפת חמץ?

ת - מעיקר הדין אפשר לסמוך על מכירת חמץ לגוי באמצעות הרבנות המקומית לגבי כל מוצרי החמץ, ובלבד שיציעו במקום מיוחד ומכירתו כדת וכדין. אולם נהגו שלא להשאיר בבית חמץ גמור, כגון מיני מאפה או איטריות וכדומה, ושורפים אותם בערב פסח בבוקר בשריפת חמץ. וכן ראוי לנהוג במקום שאין הפסד מרובה.

ש - כלים של חמץ שאין בדעתו להשתמש בהם כל ימי הפסח, האם צריך למוכרם לגוי במכירת חמץ כדי להשתמש בהם לאחר הפסח?

ת - כלים של חמץ מותרים בשימוש אחר הפסח, גם בלא מכירה לגוי, אולם יש להקפיד ולהצניעם במקום מיוחד במשך כל ימי הפסח. ואדרבה צריך להזהר שלא לכלול כלים אלו במכירת החמץ שיש ברשותו, ואם עשה כן, יש להצריכם טבילה בלי ברכה אחרי הפסח, בין בבלי מתכות ובין בבלי זכוכית, כדין כלים שנרכשו מגוי. ויש מחמירים למכור דק את החמץ הנדבק בדופי הכלים, וכן הנהגנו בכתב ההרשאה ובשטר המכירה פה עיה"ק באר שבע יע"א.

ש - בעלי חנויות מזון שאינם שומרי תורה ומצוות אשר מכרו את חמצם לגוי באמצעות הרבנות, ויש ברשותם תעודה המעידה על כך, האם ניתן לסמוך על מכירתם?

ת - כיון שמכר את חמצו בקניין גמור וגם חתם על שטר ההרשאה, אין לחשוש שמא לא גמר בליבו למכור את החמץ. ופה עיה"ק באר שבע יע"א הוספנו טעיפים חדשים, בשטר ההרשאה המסלקים חשש זה מכל וכל. ועל כן ניתן לסמוך על מכירתו אף אם אינו שומר תורה ומצוות והוא מחלל שבת בפרהסיא, ובלבד שיש ברשותו תעודת רבנות מוסמכת המעידה על כך.

ש - חנויות מזון של נכרים, האם אפשר לרכוש מהם מוצרי חמץ מיד לאחר הפסח אף שאין ברשותם תעודת מכירת חמץ?

ת - כיון שגוי אינו מצווה על החמץ, פשוט שאינו צריך למכור. ועל כן אפשר לרכוש ממנו מוצרי חמץ (כשרים כמובן) לאחר הפסח, אף שאין ברשותו תעודת מכירת חמץ.

ש - מי שאינו יכול בעצמו למכור את חמצו באמצעות הרבנות, האם רשאי לעשות כן על ידי שליח?

ת - רשאי בעל החמץ למנות שליח במקומו למכור את חמצו ישירות לגוי או באמצעות הרבנות.

ש - עד מתי מותר למכור את החמץ?

ת - זמן מכירת החמץ ישירות לגוי, הוא עד סוף זמן שריפת חמץ. שכן לאחר הזמן הזה החמץ אסור בהנאה, ושוב אינו ברשותו כדי שיוכל למכור. והמכור את חמצו לגוי באמצעות הרבנות, צריך להקדים קודם הזמן הזה כדי שהרבנות תוכל למכור את חמצו לגוי.

ש - מי שנזכר בערב פסח אחר זמן שריפת חמץ שלא מכר את חמצו האם יש לו תקנה?

ת - נראה שאין לו תקנה גם אם יבטל ויפקיר את חמצו לרבים, מפני שחששו חכמים שמא לא יפקירו בלב שלם. אולם במקום הפסד מרובה, אם הוציא את החמץ מרשותו וביטלו והפקירו בפני עדים קודם חצות היום, יש מקום להקל שיזכה שוב בחמץ לאחר הפסח, ובפרט אם היה אנוס או שוגג.

ש - מי שעבר ולא מכר את החמץ שברשותו, האם מותר לו להשתמש בו אחר הפסח?

ת - מי שעבר ולא מכר את החמץ שברשותו לגוי קודם הפסח, אותו החמץ אסור באכילה ובהנאה גם לאחר הפסח. לפיכך צריך מאוד להזהר שלא לרכוש מוצרים של חמץ אחר הפסח במקום שאין בו תעודת רבנות המעידה על מכירת חמץ. וכן הראוי שהרבנים וגבאי בתי הכנסת יזהירו על כך בפני הציבור ביום שביעי של פסח, ויסבירו בדרכי נועם את חומרת האיסור.

ש - חמץ שעבר עליו הפסח בשוגג או באונס, האם יש להתירו באכילה ובהנאה?

ת - חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח, אסור באכילה ובהנאה, בכל אופן ובמקום הפסד מרובה, יש לסמוך על דעת המקילים להתירו בשיגג או באונס, ובלבד שביטלו בערב פסח קודם זמן איסורו.

ש - מתי מברכים ברכת האילנות, ובאלו תנאים מברכים ברכה זו?

ת - ברכת האילנות היא ברכה חביבה מאד אשר אנו זוכים לברכה פעם אחת בשנה בלבד, ובאמצעותה אנו מודים להקב"ה שלא חיסר בעולמו כלים וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם. זמן הברכה, הוא בחודש ניסן כשרואה לפחות שני אילנות מאכל אפילו ממין אחד שבזמן שמוציאין פרחים. וכל המקדים לברך ברכה זו הרי זה משובח, ואין להשהות הברכה כדי לברך בציבור. עבר ולא בירך ברכה זו מכל סיבה שהיא בחודש ניסן, יברך בחודש אחר בלא שם ומלכות.

ש - האם מותר לברך ברכת האילנות בלילה?

ת - מעיקר הדין אפשר לברך ברכת האילנות גם בלילה, אולם עדיף לבתחילה לברך ברכה זו ביום כדי שיוכל לראות טוב יותר את האילנות בשעת הברכה, וגם כדי שיוכל לצרף לברכה את פסוקי התהילים ונתינת הצדקה כנהוג.

ש - האם מותר לברך ברכת האילנות בלא נטילת רשות מבעל האילנות?

ת - מותר לברך ברכת האילנות על עצים של אדם אחר גם בלא נטילת רשות ממנו, אך פשוט שאין לחדור לחצרו כדי לקיים ברכה זו בלא נטילת רשות מבעל החצר. כמו כן מותר לברך ברכה זו על עצים אשר בבעלות העירייה, אף ללא נטילת רשות.

ש - האם אפשר לברך ברכה זו בשבת ויום טוב?

ת - לבתחילה נכון שלא לברך ברכה זו בשבת ויו"ט, ויש בו טעם גם על פי הסוד. אולם במקום הצורך כגון זיכוי הרבים הפוקדים את בתי הכנסת בעיקר בשבתות ויו"ט, יש לסמוך על המקילים.

ש - האם נשים חייבות בברכה זו?

ת - באמור ברכה זו, היא ברכת שבת והודיה לקב"ה על מעשה הבריאה, ואף הנשים בכלל הודאה זו, לכן גם הנשים תברכנה ברכת האילנות.

קמחא דפסחא

ש - האם יש להעדיף נתינת מעות קמחא דפסחא ישירות לנצרך, או באמצעות גבאי צדקה?

ת - מעלת הצדקה המובחרת היא כשהנותן אינו יודע מי המקבל, והמקבל אינו יודע מי הנותן. לפיכך טוב יותר למסור את מעות הקמחא דפסחא לגבאי צדקה נאמנים, וחזקה עליהם שיעשו מלאכתם נאמנה ויעניקו מעות אלו לנזקקים ביותר בעיר.

ש - האם צריך להעדיף קרוב משפחה נזקק על פני שאר עניים שבעיר?

ת - יש להעדיף קרוב משפחה נזקק, מדיון "מבשרך אל תעלם", כמי כן יש זכות קדימה לעניים שבשכונתו ועירו, מדיון "עניי עירך קודמים". אולם טוב יותר לפרוס את תרומתו לכמה עניים ולא יתן כספו רק לעני אחד, וכדברי הגמרא "כל הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם".

ש - האם ניתן להשתמש בכספי מעשר לצורך חלוקת קמחא דפסחא?

ת - מותר להשתמש בכספי מעשר לצורך חלוקת מעות קמחא דפסחא, אך טוב שיעשה תנאי קבוע שיוכל תמיד להשתמש בכספי מעשרותיו לכל צורך של צדקה אשר יראה לו, ובכלל זה מצות קמחא דפסחא. וזכר אם הפריש כבר את מעשרותיו בלא תנאי זה, יעשה התרה לנדרו בפני שלושה ואחייב יעשה תנאי זה.

מסירות נפש של החפץ חיים

תרע"ה. ימי מלחמת העולם הראשונה. הקרבות גברו והתרחבו. בערי ליטא, שהיו בשליטת האימפריה הרוסית, גברה הדאגה לנוכח התקרבות צבאות הקיסרות הגרמנית. רבי ישראל מאיר הכהן, מהעירייה ראדון, המוכר בכינויו 'החפץ חיים', הכריז כי אם יתקרבו הגרמנים, יעזוב מיד את העירייה וייסע אל מרכז רוסיה. לא עברו ימים רבים והם נאלצו לארוז את מיטלטליהם ולצאת לדרך. בימים ההם, ימי מלחמה טרופים, לא היו רכבות רבות, והן נסעו בתדירות נמוכה. מסילת ברזל ראשית אחת שימשה לתנועת הרכבות שחצו את המדינה. 'החפץ חיים', אשתו ושני ילדיו, ועמם הרב אלחנן וסרמן ובני משפחתו וחבורה מצומצמת של תלמידים, הצליחו לעלות אל רכבת שיצאה ביום ראשון בשבוע לעבר פנים רוסיה. הקרונות היו דחוסים והנסיעה איטית. בגלל תנועת רכבות צבאיות נאלצה הרכבת לעצור תכופות לשעות או אף לימים. במשך כל השבוע הצליחה הרכבת להתקדם אך מעט, וביום שישי הייתה קרובה אל העיר מולודצ'נה, שבה התגוררו יהודים רבים. אולם למרבה האכזבה, דווקא בהיותה קרובה כל-כך, האטה הרכבת את קצב הנסיעה. בני החבורה הביטו בצער בשמש הנוטה מערבה. בליבם רחשו תפילה שהרכבת תצליח להגיע אל העיר קודם כניסת השבת. תקוותיהם נמוגו. היה ברור כי בקצב הזה תגיע הרכבת לעיר לאחר כניסת השבת. 'החפץ חיים' היה שקוע בשרעפיו, ופתאום ננער: "אתם יכולים להמשיך בנסיעה, כי הירידה מהרכבת כרוכה בפיקוח נפש, אך אני מעדיף לשבות בשדה מלחלל את השבת". הנוכחים נדהמו. הם ניסו להבהיר לו את חומרת הסכנה הצפויה למי שיימצא בשטח פתוח. בעיתות מלחמה כל אדם זר נחשד כמרגל, ועלולים לירות בו בלי דין ומשפט. אולם 'החפץ חיים' היה נחוש ואמר כי הוא מוכן למסור את נפשו בעד קדושת השבת. לאחר שהתברר כי אין סיכוי להניאו מהחלטתו הודיע רבי אלחנן וסרמן כי יצטרף אליו. בעקבותיהם החליטה כל החבורה לרדת מהרכבת ולשבות בשדה. הם ניצלו עצירה רגעית של הרכבת ומיהרו לרדת ממנה הם ומיטלטליהם. כדי לזרז את הירידה פנו הנשים והילדים אל הדלת שהייתה בצד אחד של הקרון והגברים ירדו מהצד השני. אך פתאום התברר להם שלא יוכלו לאחד את הקבוצה. זקיף ששמר על המסילה חשד בחבורה המזוהה כי בכוונתה לגרום נזק למסילה, ואסר עליהם להתקרב אליה. אלה היו רגעים של אובדן עצות. הגברים עומדים מצד אחד, ובצד השני עומדים הנשים והילדים ובוכים. רק לאחר זמן רב, כאשר הזקיף התרחק, חמקו הנשים והילדים ועברו את המסילה, ושוב היו כולם יחד. הגברים עמדו להתפלל קבלת שבת.

077-9155552

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

עשה לך רב

שאלות הלכתיות רבות ומגוונות בכל התחומים מגיעות מידי יום ללשכת כב' רב העיר שליט"א, הן באמצעות הטלפון והן במכתבים או במפגשים ישירים עם כב' רב העיר שליט"א, ובמיוחד בימים אלו לקראת חג הפסח הבעל"ט אשר ראוי לשון היטב היטב את דיני הפסח כי רבים הם וכדי שנדע לנהוג להלכה ולמעשה,

יועמד קו פתוח לרשות הציבור
בכל שאלה הלכתית בלשכת רב העיר
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א
ביום - 08-6204007 | בלילה - 08-6436531

כמו"כ ניתן לפנות לרבני השכונות והעדות
בכל שאלה הלכתית
(הרשימה לפי סדר א' - ב')

08-6204000	משרדי הרבנות והמועצה הדתית
08-6281060	הרה"ג אבוחצירא פנחס שליט"א
08-6437640	הרה"ג אמסלם שלמה שליט"א
054-4458522	הרה"ג ביינה מזור שליט"א
054-4348747	הרה"ג דהאן יוסף שליט"א
054-2002934	הרה"ג חדאד ישראל שליט"א
054-4586152	הרה"ג טריקי אברהם שליט"א
054-4334490	הרה"ג כהן יורם שליט"א
052-8903964	הרה"ג כהן שמעון שליט"א
052-7127337	הרה"ג מאמאן אברהם שליט"א
054-6351021	הרה"ג מנגשה אלעזר שליט"א
054-4600282	הרה"ג נמש יעקב שליט"א
050-7282947	הרה"ג סויסא מאיר שליט"א

בברכת התורה
יהושע (שוקי) דמרי
ממונה המועצה הדתית

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

הודעה חשובה

דרושים משגיחי כשרות
למהלך ימי חג הפסח בהשגחה צמודה

לפרטים יש לפנות
מחלקת הכשרות: 08-6204000 שלוחה 5
או לרב יעקב אטלן: 054-9210545
כזכרה
"מחלקת הכשרות"

שבת שלום

כשהאיר הבוקר הופיעו בשדה חיילים שהיו בדרכם אל החזית. הללו הביטו בלעג בחבורה השווה בשדה. כמה מהם אף השליכו לעברה לפידים בוערים ששימשו אותם לתאורה. התלקחה אש ואך בנס לא הגיעה אל חפציהם.

בני החבורה עמלו עתה לשכנע את 'החפץ חיים' כי המשך שהייה במקום בלתי-אפשרי, וכי עליהם לעלות אל הרכבת הראשונה ולהתקדם למקום יישוב. 'החפץ חיים' חשש מחילול השם העלול להיגרם כשייוודע שנסע בשבת, אך לבסוף הסכים.

סוף-סוף נראתה רכבת מתקרבת. בני החבורה התקרבו לעבר המסילה, הרכבת האטה אך לא עצרה. האכזבה הייתה רבה. אלא שאז הבחינו כי אחד מהם, ר' מרדכי-דב מברדיצ'ב, נעדר. דאגה חדשה מילאה את ליבם.

באותה עת היה ר' מרדכי-דב ברכבת. הוא הצליח להיתלות ברכבת בעת שהאטה. מוחו עיבד תכנית להצלת כל החבורה. מיד בבואו למולודצ'נה פנה אל בית-הכנסת. המתפללים הביטו בו בחשדנות. מה האיש שחילל עתה את השבת מחפש בבית-הכנסת?

אולם כשניגש ר' מרדכי-דב אל הרב, קפץ הרב ממקומו. חישי-מהר נודע לכול כי 'החפץ חיים' נמצא בשדה והוא שרוי בסכנה גדולה. הרב האיץ בנכבדי הקהילה לצאת בעגלות כדי לאתר את הקבוצה ולתביאה אל העיר.

כמה עגלות יצאו מיד אל המקום, אך לא הצליחו לאתר את הקבוצה ושוב ריקם. בעיר גברה החרדה לשלום בני החבורה, ובבית-הכנסת התכנסו לאמירת תהילים. השעה כבר הייתה ארבע אחר-הצהריים, ואז קם יהודי כפרי וטען כי הוא יצליח למצוא אותם. שוב יצאו העגלות. גשם עז ניתך על הארץ והשמש פנתה לשקוע. ופתאום, לשמחתם הרבה, מצאו את חבורתו של 'החפץ חיים'.

שמחה והתרגשות אחזו בכולם. הללו שמחו לפגוש את ר' מרדכי-דב בריא ושלם, וכמובן את מציליהם מהעיר, ואף אלו שמחו על הזכות הגדולה לפגוש את 'החפץ חיים'.

באותה שעה ישב 'החפץ חיים' בסעודה שלישית. הוא סיפר לבני העיר כי בחסדי ה' עברה עליהם השבת בשלום, וכי אף הזקיף נעשה לידידם הנאמן וסייע להם בכמה דברים.

וכך, רק במוצאי השבת, לאחר ההבדלה, עלו בני הקבוצה על העגלות ונסעו יחדיו למולודצ'נה. שם התקבלו על-ידי בני העיר בשמחה רבה ובכבוד גדול.

בסיכומו של דבר הבינו הכול כי ההשגחה הייתה בעזרו של 'החפץ חיים' כדי שלא יאלץ לחלל את השבת.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימיו ז"ל